

כבר יומיים שאני רוצה להתיישב לכתוב לך, ומשהו מונע ממני.

אולי זו העובדה שקשה לי לכתוב לך בלשון עבר. הרי את תמיד היית כ"כ חייה, מעין לביאה אנושית איתנה. ובכל זאת לא יכולתי שלא לנצל את ההזדמנות לספר על האישיות הייחודית הזו, שהיא הסבתא שלי.

כשאני אומרת "סבתא" זה נשמע לי משהי מבוגרת, שצריך לדאוג לה, לטפל בה, ולהקפיד לבקר אותה כי "לא נעים".

במובנים הללו – את באמת לא סבתא רגילה. גם כששואלים אותי בת כמה את, אני צריכה לחשוב רגע, להזכר ביום הולדתך ה-80 שחגגנו לפני שנה (שגם אותו את כמובן ארגנת), ורק אז לומר: 81, ואני מוסיפה – אבל היא ממש לא נראית או מתפקדת בהתאם לגילה.

כי לך, סבתא, יש כוחות לא אנושיים, את תמיד מלאת את יומך בכל-כך הרבה עיסוקים: דאגה לבית הטבע והדרכת קבוצות, היית אחראית על סדור עבודה לעזרה למבוגרים בקבוץ, הסעת אנשים עד תל-אביב לטיפולים רפואיים, השתתפת בקורסים אלטרנטיביים שונים, תרגמת מאמרים, הדפסת עבודות, אפית עוגיות לבמתיך ולנכדים, טיפחת קשרים עם חברים ומשפחה בארץ ובחו"ל והרשימה עוד ארוכה ... והכל נעשה מבלי שמשהו ישים לב, בשקט ובצינעה הדברים פשוט נעשו.

בשבילי סבתא את דמות שתמיד התגאתי בה !!

בנערותי – השווצתי בך שאת מסיעה אותי לחוג בלט במכוניות הגדולות של הקבוץ. בש"ש ובצבא – הייתי גאה שאת כמעט הסבתא היחידה שמגיעה לכל המסיבות וטקסי הסיום, ותמיד מלווה בדבר מאפה משובח.

בלימודים בסמינר – כל הבנות קינאו בי שיש לי סבתא שמדפיסה את עבודותיי ואף עושה להן הגהה ומשפצת את התוכן, כי פשוט בהכל היא בקיאה ...

במשך שנות העבודה שלי עם ילדי גן בקבוץ ובתל-אביב – הגעתי עם הילדים והוריהם לחדר הטבע, ובאומנות שבה ידעת לספר ספורים החיית את הפוחלצים וריתקת את הקטנים והגדולים.

עד היום שואלים אותי הורי הגן מה שלומך, ומשבחים את הביקור והמפגש עם "אישיות ייחודית כמוך".

הקשר שלך ושלי התחזק מאז ימי התיכון, כשהתחלתי לבוא אלייך להעזר בכך בנושאים למודיים שונים – עבודות בתנ"ך, שאלות בלשון, שעורים באנגלית ושאלות חינוכיות שונות, הישיבה הלימודית תמיד תובלה בשיחות על החיים, שכמובן היו הרבה יותר מעניינות מהמטרה שלשמה נפגשנו. בתום כתיבת העבודות הן מייד חזרו אלייך להקלדתן על המחשב. לפני מספר שבועות צחקנו ביחד על כך שחכית עד שכל עבודתי יוגשו, כי אחרת לא הייתי יכולה לסיים את התואר שלי. כמה תפקיד – ההקלדה והדפסת העבודות אופייני לך; את מבוגרת ממני ביותר מ-50 שנה, אבל בניגוד אלי, לך אין פחד מהקידמה והטכנולוגיה, את קוראת, מתחדשת, ותמיד פתוחה לשמוע, להתקדם ולדעת עוד.

בזכות תכונה זו נפתחת גם לכל העולם האנתרופוסופי. לא היית שיפוטית או אטומה לעולם החדש שתפס את אפי, אלא התעיינת בו בעצמך, קראת, שמעת, חקרת, נסעת לגרמניה לשנה, ולאחר מכן הוצאת ספר רשמים מהביקור במוסדות וולדורף.

אני זוכרת שלפני 5 שנים ויותר, אמרת לי שאת יודעת שאני עוד אלמד על התורה האנתרופוסופית. ואכן לפני שנתיים עזרת לי להחשף לעולם זה והרגשתי בכך שאני מתקרבת אלייך עוד.

הנסיעה שלנו לאוקספורד לבקר את דינה ואדי הייתה עבורי מסע שורשים אישי עם סבתא. זה היה שבוע של "זמן איכות", שבו טיילנו, שוחחנו, צחקנו, ריכלנו, קנינו ופשוט נהננו להיות יחד.

תמיד היית עבורי אישה חזקה ומעשית. לא הרבת בדיבורי סרק, אלא מייד ניגשת לעבודה. זכור לי שכשאמא נפטרה הופתעתי מכך שלא בכית בציבור, והמשכת להקרין איתנות אופיינית ולראות היכן את יכולה להועיל. עזרת בעריכת הסרט שהכנו לכבוד אמא ובימי השנה. הכנת חוברת זכרון לאמא, תמיד עזרת לאבא בתפקוד השוטף של הבית, אפית עוגיות ועוגות והזמנת אותנו מדי מוצ"ש לארוחת ערב.

בחודשים האחרונים, שכבר היית חולה בבית, גילתי שאת יודעת גם לבכות, פתאום
הרגשנות יצאה החוצה. העיניים הכחולות שלך ברקו, והרגשתי שאנו מתקרבות עוד.
היינו משוחחות על החיים, על המתים, על המשפחה שלך, ועל הגעגוע הגדול לאמא.
אמרת לי שאת מרגישה שלא מספיק היית שם כשאמא היתה בתקופתה הקשה. ואני
השבתי לך שאמא לא רצתה שידאגו לה ושיטפלו בה, היא ביקשה להשאר עצמאית –
בדיוק כמוך עכשיו. אני יודעת סבתא, שאם תפגשו כעת, אתן תמשיכו לשמור אחת על
השנייה, ולדאוג זו לזו. בדיוק במידה שאתן מאפשרות זאת.
אני מקווה שכעת הגעת למקום שאת יכולה לנוח בו, להפגש עם יקיריך האהובים ולשמור
עלינו מלמעלה.

אוהבת אותך, ויודעת שתחסרי לנו כ"כ, מעין